

Beslutningsforslag nr. B 57

Folketinget 2022-23 (2. samling)

Fremsat den 14. marts 2023 af Theresa Berg Andersen (SF), Karina Lorentzen Dehnhardt (SF),
Charlotte Broman Mølbæk (SF) og Carl Valentin (SF)

Forslag til folketingsbeslutning om hjælp frem for straf til stofbrugere

Folketinget pålægger regeringen inden udgangen af 2023 at igangsætte et lovforberedende arbejde, som skal munde ud i et lovforslag, der styrker indsatsen mod stofbrug og afhængighed gennem social- og sundhedsfaglig intervention frem for straf til stofbrugere.

Bemærkninger til forslaget

Stofmisbrug og narkotikarelaterede skader udgør et problem i Danmark, som vi gennem et halvt århundredes kriminalisering ikke har formået at håndtere. Stofbrug og afhængighed kan være forbundet med store sociale og sundhedsmæssige skadevirkninger, både for den enkelte stofbruger og for samfundet. Særlig kan det fremhæves, at vi i Danmark har en kontinuerlig høj dødelighed, hvor 250 stofbrugere hvert år mister livet (»Sundhedsrelaterede konsekvenser. Narkotikasituationen i Danmark – delrapport 4«, Sundhedsstyrelsen, juli 2021).

Ifølge Sundhedsstyrelsens seneste skøn har mere end 80.000 danskere et højrisikoforbrug af stoffer (»Skøn over antallet af stofbrugere med et højrisikoforbrug. Narkotikasituationen i Danmark – delrapport 2«, Sundhedsstyrelsen, september 2019). Men kun en fjerdedel af disse er indskrevet i stofmisbrugsbehandling, svarende til 19.200 personer i 2018 (»Stofmisbrugsbehandling – efterspørgsel og tilgængelighed. Narkotikasituationen i Danmark – delrapport 3«, Sundhedsstyrelsen, juli 2020). Derfor er der brug for at gøre mere. Hidtil har man forsøgt at sætte ind med straf mod stofmisbrugerne. F.eks. blev der i 2004 indført nultolerance, så besiddelse af stoffer til eget brug straffes med mindst en bøde (lov nr. 445 af 9. juni 2004 om ændring af lov om euforiserende stoffer og straffuldbyrdsloven (Skærpet indsats mod narko m.v.)). 3 år efter blev bøderne skærpet betydeligt med firdobling (lov nr. 526 af 6. juni 2007 om ændring af lov om euforiserende stoffer (Højere bøder i narkosager)).

Strafskærpelserne har imidlertid ikke nedbragt brugen af stoffer i samfundet. Sundhedsstyrelsens løbende estimater har vist, at antallet af personer med et stofmisbrug steg betydeligt i samme periode (»Narkotikasituationen i Danmark 2017«, Sundhedsstyrelsen, november 2017).

Effektiv intervention frem for straf

Med forslaget ønsker forslagsstillerne at ændre tilgangen fra straf til indsatser, der virker. Konkret foreslås det, at stofbrugere, der stoppes af politiet med stof til eget brug, henvises til et fagligt udvalg efter portugisisk forbillede se f.eks. artiklen »For 20 år siden døde narkomanerne i Portugals gader. I dag får de hjælp til at styre deres misbrug«, Kristeligt Dagblad, den 22. maj 2021. I det faglige udvalg foretager fagpersoner en vurdering af stofbrugets karakter og eventuelle behov for social- eller sundhedsfaglig opfølgning i dialog med stofbrugeren. Formålet med interventionen er at give stofbrugeren klar og direkte besked om risici ved fortsat stofbrug og oplyse om behandlingsmuligheder og andre relevante tilbud.

Forudsætningen for at kunne have en åben social- og sundhedsfaglig dialog med stofbrugeren om brugen af stoffer og eventuelle bagvedliggende problemer er, at den strafbaserede tilgang ophæves. Forslaget indebærer derfor også en afkriminalisering af besiddelse af euforiserende stoffer til eget brug.

I dag vil stofbrugers møde med politiet typisk medføre, at vedkommende efter en måned eller mere modtager en bøde i sin e-Boks. Der vil normalt ikke blive iværksat nogen indsats over for hverken stofbruget eller eventuelle bagvedliggende udfordringer.

Den foreslåede ændring indebærer derfor en mere resolut og målrettet indsats end i dag. I Portugal skal stofbrugeren møde op allerede førstkommande hverdag efter henvisningen fra politiet. Opfølgningen sker således inden for blot 72 timer.

Det er afgørende, at den hurtige intervention opleves som et oprigtigt udtryk for samfundets omsorg, bekymring og ønske om at hjælpe stofbrugeren. Udvalget skal derfor være bemandet af specialiseret sundheds- og socialfagligt personale, som med det samme kan iværksætte den hjælp, der findes behov for.

Politiets rolle

Det vil med forslaget fortsat være politiets opgave at af-dække og skride ind over for besiddelse af euforiserende stoffer. Politiet foretager allerede i dag en vurdering af, om besiddelsen er til eget brug eller til salg. For politiet vil forskellen derfor blot være, at stofbrugeren fremadrettet skal henvises til den social- og sundhedsfaglige intervention i fagudvalget, frem for at der indledes en straffesag mod vedkommende. Indsatsen over for salg og indsmugling osv. af euforiserende stoffer påvirkes derved ikke med forslaget.

Forslagsstillerne bemærker, at politiet allerede forsøger sig med lignende tilgange. Det forekommer oplagt, at regeringen inddrager erfaringer fra Københavns Vestegns Politis projekt »Fra lommevending til behandling«, som i 2020 var nomineret til Den Kriminalpræventive Pris.

Forventede konsekvenser

Forslagsstillerne forventer ikke, at forslaget medfører et behov for nye tilbud eller rettigheder, idet fagudvalget vil kunne henvises til alle de behandlingsmæssige og sociale hjælpetilbud, der allerede findes i dag, herunder den kommunale stofmisbrugsbehandling. Det er imidlertid forslagsstillerne forventning, at interventionen vil medføre, at flere vil gøre brug af de eksisterende tilbud, herunder særlig de unge.

Det forventes desuden, at interventionen i sig selv kan bidrage til at stoppe, begrænse eller stabilisere et ellers eskalerende stofbrug for den enkelte. Den foreslåede social- og sundhedsbaserede tilgang forventes derfor at være mere effektiv end straf til at reducere brug og misbrug af stoffer og skadevirkninger knyttet til stofbrug for både individer og samfundet som helhed.

Forslagsstillerne bemærker, at hverken portugisiske erfaringer eller andet tyder på, at ned- eller afkriminalisering på dette område i sig selv har nogen væsentlig betydning for udbredelsen eller omfanget af stofbrug i samfundet. Særlig når truslen om straf erstattes af en mere resolut og mere

målrettet intervention, er der ikke grundlag for at antage, at forslaget vil føre til øget brug af stoffer.

Skriftlig fremsættelse

Theresa Berg Andersen (SF):

Som ordfører for forslagsstillerne tillader jeg mig herved at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om hjælp frem for straf til stofbrugere.

(Beslutningsforslag nr. B 57)

Jeg henviser i øvrigt til de bemærkninger, der ledsager forslaget, og anbefaler det til Tingets velvillige behandling.